СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 20. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 25. січня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 20. Jersey City, N. J., Saturday, January 25, 1930. THREE CENTS.

МЕКСИКО ВІДКЛИКАЄ З МОСКВИ СВОЇХ ПРЕДСТАВНИКІВ

СТАЛОСЯ ЦЕ ІЗЗА БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ДЕМОНСТРАЦІЙ ПЕРЕД МЕКСИКАНСЬКИМИ ПРЕДСТАВНИЦТВАМИ В АМЕРИЦІ И ИНШИХ КРАЯХ.

МЕКСИКО СІТІ, 24. січня. — Мексиканський уряд повідомив свого посла в Москві, щоби залишив совітську територію. Тесаме повідомлення вислано пізніше й до секретаря посольства.

Цей відклик мотивують останніми большевицькими демонстраціями в Америці, зверненими проти мексиканського уряду. Демонстрації ті мали відбуватися по наказу з Москви. В слід за тими демонстраціями депортовано з Мексика більшу скількість чужинців, котрих обжаловувано про звязок з Москвою.

ЛЕДИ НЕ ПУСКАЮТЬ.

ЛИТЛ АМЕРИКА (Антарктика), 24. січня. — Цей рік рахується надзвичайним, коли ходить про зиму. Бо леди замкнули Бирдови виїзд з заливу й коли до двох тижнів ситуація не проясниться, прийдеться перебути під бігуном ще один рік.

ОБОРОНЯЄ НІЧНІ КЛЮБИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 24. січня. — Гровер Гвейлен, нюйорський поліційний комішенер, був гостем филаделфійського директора публичного безпеченства. Підчас влаштованої в його честь вечері Гвейлен піднїс, що Филаделфія потребує доконче „добрих" нічних клюбів, які внесли би веселість до міста. Річ ясна, додав Гвейлен, що тут мова тільки про такі клюби, які не переступають приписів закона.

ВИРАТУВАНО 1,100 ПОДОРОЖНИХ.

БУЕНОС АЙРЕС, 24. січня. — „Монте Сервантес", корабель Гамбург-Полудньово-Американської лінії, розбивсь о скалу. На просьбу о допомогу відозвався перший военний корабель, який забрав всіх 1,100 подорожних враз з пакунками й почтою.

ЖІНКИ ЗА МИР.

НЮ ЙОРК, 24. січня. — Жінки, котрі являються жіночими провідницями в пятьох великих державах з великими фльотами, переслали сьогодні меморіял, підписаний кількома тисячами американських визначних жінок, в якім жінки протестують проти розбудови фльот і нових податкових тягарів. Меморіял цей буде предложений морській конференції в Лондоні.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ГИМН.

ВАШИНГТОН, 24. січня. — Взавтра предложать конгресови петицію, підписану 5,000,000 горожанами, в якій вони домагаються признання „Ди Стар-Спенглед Беннер" американським національним гимном.

ПІДБІГУНОВІ ЛЕДИ.

НЮ ЙОРК, 24. січня. — Вилялмур Стефензен, полярний дослідник, подає, що це, що тепер сталося з Бирдом під бігуном, річ цілком звичайна. Дуже можливо, що Бирдови прийдеться залишитися під бігуном ще один рік. Стефензон подає, що такесаме сталося з ним у 1917 році, коли був змушений залишитися до 1918 р. І Амундсен мусів остатися в 1905 р. рік довше, бо не міг виїхати через леди. А часами треба ждати аж два роки. Та з того тільки є користь для науки. Тому, коли Бирд остане ще один рік, то це буде розчаруванням для нього й його залоги, але для науки принесе богато свіжого матеріялу.

КИТАЙ ЗВІЛЬНЯЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН, 24. січня. — Китайський посол д-р Ву відбув конференцію з департаментом стейту в справі зречення Америки з своїх ексторитеріяльних прав щодо американського судівництва в Китаю.

ПРОГИБІЦІЯ І ЦЕРКВА.

НЮ ЙОРК, 24. січня. — Перша баптиська церква в Сиракюз запросила Грейсона Мурфі, нюйорського завзятого прихильника прогибіції, щоби говорив у церкві в обороні прогибіції. Мурфі заявив, що говорити в церкві не буде, бо прогибіція є політичною справою, а не релігійною. Тому не ялося зневажати Христову релігію боротьбою, яка тепер ведеться в Америці зприводу прогибіції.

ПОВІНЬ НЕ УСТУПАЄ.

КЕННЕТ (Мізурі), 24. січня. — Води розлялися. Вже були випадки смерти ізза зимна. Нещасним жертвам повені доводять харчі й одяг літаками.

ЗГОРІЛО 20 КОНЕЙ.

НЮ ОРЛІЕНС, 24. січня. — З нафтової печі розніссся вогонь наслідком експльозії до вартівні, а з неї перейшов до кінських стаен. Пес, який боронив входу до стайні, не пускав людей, які йшли ратувати. Відчинили двері, як убили пса, а тоді зі стайні почали вилітати коні з запаленими хвостами і гривами. Деякі коні були так подразнені, що вертали назад до горючої стайні й там гинули. В той спосіб згинуло 20 перегонових коней.

БУДУЮТЬ ДОМИ В РУМУНІЇ.

НЮ ЙОРК, 24. січня. — Конкрактор і архітект Давид Олтарш подає, що американська й німецькі фірми заключили з Румунією контракт будови домів. Кошти будови, яка триватиме 20 літ, виноситимуть $100,000,000. В самім Букарешті мають побудувати 20,000 домів для вжитку уряду й приватних людей.

СТУДЕНТ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ГРАБІЖ.

Перед львівським судом присяглих відбувалася три дні розправа проти студента прав, Миколи Матисякевича з Синевідська Вижнього, який разом з другим мешканцем Синевідська, Комарницьким, напав на жидівську родину Ротів в Ямельниці і зрабував гроші. На підставі вердикту присяглих суд засудив Матисякевича на 4 роки важкої тюрми, загостреної що чверть року 24-годинним твердим ложем, а Комарницького на 8 років з такими самими загостреннями. Матисякевич застеріг собі три дні до надуми, Комарницький зголосив касацію.

ПЕРЕКЛАДИ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ЧУЖІ МОВИ.

Перед місяцем вийшов в Білгороді з друку в сербській мові переклад повісти Богдана Лепкого „Сотниківна", яку в 1927-му році видало Видавництво „Червона Калина". Переклад зробив В. Вильковскі, що вмістив на початку книжки коротку замітку про Богдана Лепкого, а потім про історичні особи, про які згадується в повісти, та инші короткі пояснення.

В літературному хорватському журналі, що виходить в Загребі, друкується тепер в перекладі на хорватську мову повість Б. Полянича „Товариші усміху", що друкувалася на сторінках „Нового Часу", і тепер вийшла окремо книжкою. Перед „Товаришами усміху" цей самий журнал видрукував тогож самого автора оповідання „Перша ніч".

КРАДІЖ У ПОЧТОВІМ ВОЗІ.

З почтового воза, що їхав з Колендян до Шманьковець, невідомі злодії вкрали 15 поручених листів і два грошеві листи вартости 1000 зл. Арештовано почтаря Василя Сороку, підозрілого в цій крадіжі.

ГОРЯТЬ СТИРТИ.

В ночі на фільварку Покропивна, тернопільського повіту, пожежа знищила стирту соломи й 10 фір полови. Шкоду обчислюють на 1,200 зл. Підозрівають підпал з пімсти.

ЛИТОВСЬКА ПРОПАГАНДА.

Литовці - студенти, які вчаться в університетах в Югославії, придумали новий спосіб пригадування світови про це, що Литва не зрезигнувала з Вільна. На всіх листах, що вони висилають, прибивають печатку в німецькій мові, на якій написано: „Слухайте всі! Серце Литви, її столиця, Вільно, загарбане Польщею". Польській пресі цей помисл литовських студентів дуже не подобається.

СУДОВА ПОМИЛКА.

Говорять, що Теміда є сліпа і це доказує ще один факт: У 1914 р. в Ольденбургу засуджено на досмертну вязницю двох братів Шмідтів, яким доказано в судовій розправі, що вони вбили одного банкового урядовця та ограбили касу. Аж цього року виявилось, що ці два брати були нічого невинні і що урядовця вбив та ограбив касу цілком інший...

ПОШУКУЄМО 10 УКРАЇНЦІВ З $100.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ГОЛИОК, МЕСЕЧУСЕТС, ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

НЕ МОГЛИ МИ ВІТСВЯТКУВАТИ ЦЬОГО РОКУ СВІТЛИХ РОКОВИН ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ, ЩОБИ НЕ ЗГАДАТИ ЗА НАШИХ БОРЦІВ-ІНВАЛІДІВ. А ЗГАДУЮЧИ ЗА НИХ, ТОДІ БУЛО НЕ ЗЛОЖИТИ ОСІБНОЇ СТОДОЛЯРОВОЇ ЖЕРТВИ, ПРИЗНАЧЕНОЇ НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

З ВІРОЮ, ЩО АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ВИВЯЖУТЬСЯ ДОСТОЙНО З ЗАДУМАНОГО НИМИ ВЕЛИКОГО И ТАК БЛАГОРОДНОГО ДІЛА ТА ШО ЗНАЙДЕМО ХОЧ ТИХ БРАКУЮЧИХ ЩЕ 10 СТОДОЛЯРОВИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ, ПЕРЕСИЛАЄМО НАШУ ЖЕРТВУ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

З ПОХОРОНУ ДО АРЕШТУ.

Дня 17 жовтня ц. р. було в Комарні перенесення тлінних останків українських стрільців, погиблих у 1918 р. Похоронами займалася філія Т-ва Охорони Воєнних Могил. Церковний похід з тлінними останками йшов під проводом священика і в супроводі орхестри, яка грала жалібні марші. Перед самим цвинтарем загородила походови дорогу поліція. По кількох хвилинах переговорів похід пройшов на цвинтар і тлінні останки стрільців похоронено. В ночі після похоронів переведено арешти серед тамошніх громадян і арештовано: студентів Рудовича Івана і Пеленського Михайла, а крім того міщан Мусаковича Івана, Івасьскевича Володимира і Грошевського Івана.

РЕВІЗІЇ В ПІДГАЙЦЯХ.

Дня 12. грудня м. р. з наказу старостства в Підгайцях поліція перевела докладну ревізію в домівці Т-ва „Просвіта", в якій містяться всякі українські установи, як „Сільський Господар", „Рідна Школа" й инші. Ревізія тривала від 10. год. ранком до 6. год. веч. Чого шукали — не відомо. Забрали книгу протоколів, памяткову книгу й календар з 17-го року, 340 ріжних письм, обіжників, карних наказів, кореспонденції і т. п. Крім цього забрали хрест УГА ч. 2033 і також мініятурку від урядовця Івана Данькова. Тому, що Даньків не хотів віддати хреста, як приватної своєї власности, то його арештовано. Випущено його на волю аж з повітової команди поліції.

НЕЛЕГАЛЬНІ ПЕРЕХОДИ ЧЕРЕЗ КОРДОН СРСР.

Польська статистика прикордонного баталіону, що береже кордону від Дзісни до Стовпця, виказує, що на цім відтинку в листопаді із СРСР переходило 99 осіб виселенців легальних, а приловлено 752 нелегальних збігців, що втікали з СРСР. до Польщі. З тої скількости збігців польські сторожі завернули назад 659 осіб, а крім того на кордоні арештовано 34 особи, підозрілі в комуністичній агітації.

НАПАД НА ПРАВОСЛАВНИХ СВЯЩЕНИКІВ.

З Вильна доносять, що в селі Залісе, молодечанського повіту, товпа православних вірних напала на двох священиків, так, що вони мусіли схоронитися до льокалю поліції.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ.

Бельгійський премієр Жаспар відчитав у парляменті програмову декларацію нового уряду. В ній згадав він теж про язикове питання в Бельгії. Премієр заявив, що це питання повинно бути розвязане так, щоби вдоволити всіх бельгійських громадян. Навязуючи до цеї справи, премієр Жаспар зазначив, що уряд перешле парляментови проєкт закону, яким в університеті у Гандаві вводиться попри французьку теж флямандську мову, цебто вводиться двоязичність.

Як відомо, з таким вирішенням цеї справи не годяться Флямандці, які хочуть, щоб університет у Гандаві був чисто флямандський.

ЦІКАВЕ ОЗЕРО.

Бельгійські геольоги відкрили в Уральських горах невідоме досі озеро, яке є далеко глибше, ніж довге і широке: його глибина сягає 236 метрів, а довжина 215 метрів. Це озеро не має жадного допливу і має джерельну воду, якої температура є 17 степенів вища, як температура повітря.

ГРАНАТИ И ГАЗИ.

В Куровичах коло Тернополя 16-літний Василь Чорній знайшов у полі гранату і зачав майструвати. Граната експльодувала та Чорнія розшматкувала. В Станиславівщині польське військо робило проби з газовими бомбами. При сих пробах погиб жовнір Андрій Пилипяк. По полях лишилися бомби, що в часі проби не експльодували. Одну таку бомбу знайшли опришівські хлопці. Ілько Коваль взяв тай став бомбу пригрівати свічкою. Бомба експльодувала і Ковалеви висмалила очі та попарила його двох товаришів.

ВІДЬМА.

В черновецькім суді була цікава розправа проти відьми Санди. Вона була найбільшою красунею в селі Качурові, любила запрошувати до себе гостей і ворожити їм з карт. Одному парубкови, Іванови, виворожила, що він помре за пару днів. Всі сміялися, але на нещастя Іван справді захорував і за два дні помер. Ціле село повірило, що Санда відьма і найшлися люде, які запевняли, що бачили ту сільську красуню, як вона їхала опівночі через село на мітлі. Ціле село почало оминати колись улюблену красуню і парубки перестали бувати в неї гостями. Це довело „відьму" до розпуки і вона завдала до суду господаря Дмитра, який найбільше поширював чутки, що Санда є відьма. За свідків покликано майже пів села, але суд признав, що Санда не є жадна відьма і тільки случайно виворожила парубкови смерть. Господаря Дмитра засуджено на 4 дні арешту, Санду визнано невинною, її слава вратована і гості знов почнуть сходитися до її хати...

РОСПОЧАЛИСЯ ДІЛОВІ ЗАСІДАННЯ МОРСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВИ ДЕЛЕҐАЦІЙ ВИГОЛОСИЛИ ПЕРШІ ДІЛОВІ ПРОМОВИ ТА НІЧОГО КОНКРЕТНОГО НЕ СКАЗАЛИ. ДО СПРАВИ СТАВЛЯТЬСЯ ВСІ ДУЖЕ ОБЕРЕЖНО.

ЛОНДОН (Англія), 24. січня. — Вчора відбулося перше ділове засідання конференції по морському обеззброєнню. На ньому голови всіх пятьох делеґацій виголосили свої перші ділові промови, але нічого конкретного не сказали. Лише в загальних рисах кожен з промовців говорив про причини, які змушують репрезентовану ним державу домагатися права тримати сильну фльоту.

Таксамо й зі сторони секретаря Стимсона нічого не було сказано конкретного. Навіть він не говорив про пляни Америки в справі скорочення фльот, але заявив, що він буде тепер нічого конкретного говорити, а лише залишає за собою право далі домагатися для своєї держави такої фльоти, яка забезпечилаб її інтереси.

Мек Донелд просив кореспондентів ріжних газет не подавати „диких історій" про хід праці конференції, бо цим вони дуже перешкаджають спокійній роботі, а чекати повідомлень відповідних чинників конференції про перебіг переговорів. Засідання конференції відбуваються в Сен Джеймський палаті під головуванням Мек Донелда.

РОЗБУДОВА ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛЬОТИ.

ПАРИЖ (Франція), 24. січня. — Міністер торговельної фльоти вніс до палати послів законопроєкт про висигнування засобів на щорічне збільшення французької торговельної фльоти по 150,000 тон поємности. В свойому поясненню він зазначив, що перед війною французька торговельна фльота стояла на другому місці, а тепер відійшла аж на пяте.

Таке становище торговельної фльоти приносить велику шкоду французькій торговлі. Він говорить, що французька торговельна фльота мусить обслугувати не лише інтереси французької морської торговлі, а також й інтереси інтернаціональної морської торговлі, бо лише в такому разі взагалі існування торговельної фльоти є раціональним для Франції.

НЕПОТОПАЮЧІ КОРАБЛІ.

БЮРЕН (Німеччина), 24. січня. — В той час, коли в Лондоні йдуть наради над зменшенням військових фльот пятьох великих морських держав, німецький учений Франц Фельдер працює над удосконаленням будови військових кораблів. Він демонстрував модель корабля, збудований з нового матеріялу.

Військові кораблі з цього матеріялу зможуть витримати у двічі більше гармат, ніж кораблі таких самих розмірів зі старого матеріялу. Крім того нові кораблі не будуть потопати при найбільших ушкодженнях.

СВОБОДА БАЛТІЙСЬКОГО МОРЯ.

ВАРШАВА (Польща), 24. січня. — Польська преса богато пише про лондонську морську конференцію, зазначуючи, що загального морського роззброєння скоро не може бути, бо до Лондону навіть не покликані держави менші, які також мають досить сильні фльоти. Крім того постійне збільшення Німеччиною своєї фльоти не дає можливости Франції йти на значне обмеження своїх морських сил.

Разом з тим преса звертає увагу на те, що лондонська конференція повинна занятися справою Балтійського моря, в якому тепер жадна держава не має великої фльоти. Але коли Німеччина далі буде збільшувати свою фльоту, то тоді инші балтійські держави змушені будуть розбудовувати свої фльоти. Польська військова фльота тепер складається лише з двох торпедовців та двох субмарин.

ВЯЗНЯТЬ ВОЖДІВ ІНДУСІВ.

КАЛЬКУТА (Індія), 24. січня. — Лідер бенгальських екстремістів, Бозе, засуджений британським судом, разом з одинацятьма своїми прихильниками на рік до тяжкої вязниці. Засуджено його за те, що в серпні минулого року під його керовництвом відбулась індуська демонстрація на вулицях Калькути. Тоді несли плякати з написами: „Хай живе революція!", „Геть з імперіялізмом, хай живе република".

Отже суд засудив його та товаришів за бунт проти імперії. Бозе вже раніше відсидів три роки вязничної кари за організацію революційного руху.

ПІВТОРА МІЛІОНА КОМУНІСТІВ.

МОСКВА (СССР), 24. січня. — Статистика російської комуністичної партії виказує, що партія має 1,551,000 членів і кандидатів у члени. 65% членів партії складають робітники, 20% селяне, а 15% ріжні урядовці.

Жінок у партії числиться 212,000. Позатим комуністичної молоді (Комсомолу) налічується всього 400,000 членів.

НЕ БОЇТЬСЯ ГОРОЖАНСЬКОЇ ВІЙНИ.

БОМБЕЙ (Індія), 24. січня. — Індуський вождь Ганді вмістив в газеті „Молода Індія" статтю, в якій він говорить, що пасивний опір індусів британській владі проходить успішно. Відповідаючи противникам активної боротьби за незалежність Індії, він говорить, що нема чого боятися горожанської війни та чужоземної інтервенції, бо це звичайне явище для всіх народів, котрі боролися за свою незалежність. Пригадує, що таксамо було й з Англією.

Далі він говорить, що хто знає тяжке становище вічно голодного й гинучого населення Індії, той не побоїться жадних жертв та мук, щоби через них нарешті прийти до визволення народа з пекла вічних страждань. Тимчасова анархія не страшна, щоби нарешті покласти кінець страшній агонії народа.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Newspaper published daily except Sundays and Mondays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинчоке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СЛОВО ГУВЕРА З НАГОДИ ЛОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

У Лондоні зібралася на початку сього тижня міжнародна конференція для зменчення морських зоружень. Беруть у ній участь великі морські держави: Америка, Англія, Франція, Італія й Япан. Конференцію приготовлювано здавна ріжними заявами, запросинами, відвіданнями головно між Америкою та Англією.

Коли американська делегація виїзджала на конференцію, президент Гувер видав публичне письмо, в котрому закликав народ Америки до співпраці, терпеливости, надійности й здорового думання.

Уже з тих слів президента Гувера видно, що до справи зменчення морських зоружень можна підходити безнадійно, без терпеливости, з покрученим думанням. Се все можливе головно через те, бо справа, для котрої зібралася конференція, незвичайно трудна й легко може покінчитися невдачею.

Вже те саме, що тут збираються самостійні держави, з котрих кожда привикла до самостійного ділання, без огляду на другі держави, робить згоду й спільне ділання трудним.

До того в справі морських зоружень стираються зі собою протилежні інтереси. Кожда держава хоче зменчити свої морські зорушення, але не кожда хоче такого самого поменчення. Одна держава хоче поменчення числа кружляків, бо для її інтересів краще служать підводні лодки. Друга, противно, хоче задержати кружляки, а обмежити будову субмарин.

Погодити всіх незвичайно трудно, а конференція може мати добрий успіх тільки тоді, коли вона вдоволить усіх, бо на конференцію зібралися самостійні держави й рішення мусять бути не більшістю, а одноголосні.

З тих причин не тяжко втратити надію в можливість усякої згоди та кракати кручим краканням, що справа пропаща, що вона не піде, що конференція не може вдатися. Такої тактики хопилися большевики, які в конферції участи не беруть. Відомо, се найлекша тактика критикувати, заповідати, що акція не вдасться, кракати, кричати: „Не тратьте, куме, сили, спускайтеся на дно!" Не поведеться діло, то такий мудрагель, який нічого не робив, тільки кракав, надуває воло та кукурікає: „А що? Не казав я, що справа безнадійна?" Колиж діло мимо перешкод удасться, то й тоді вони можуть далі кракати. Ніяке людське діло не є досконале. Тим більше діло, яке таке трудне, яке мусить бути зліпкою компромісів, не може бути досконале. Легко найти в ньому недостачі й кракати далі: „А не казав я, що нічого путнього не вийде?"

Тому то заклик президента Гувера до терпеливости, до розбирання справи розумом, а не чувством, до оптимізму, має в собі справді глибоку життеву основу. Здалосяби, щоби й з нагоди других починань усяке громадянство памятало на розумний заклик президента Гувера.

В. Богуш.

ЧИ МОЖЛИВА РЕВОЛЮЦІЯ В ПОЛЬЩІ.

Десять років вже минуло з того часу, як українські західні землі опинилися під польським панованням. Перших пять років значна частина західньо-українських політиків жила ще ілюзіями, що польська окупація є тимчасовою, що незабаром так чи інакше прийде до радикальних змін. Коли цього не сталося, то всі політичні ґрупи кинулися до праці на ниві господарській та культурній. Послідовно довелося взятися також за оборону інтересів українського населення на політичній арені.

З західньо-українських політичних партій так зв. „Сельроб", та „Партія Праці" виразно станули на позицію визволення наших земель під польською окупацією через приєднання їх до совітської України, тоді як „УНДО" та радикали-соціялісти, зазначивши свої змагання за Самостійну Соборну Україну в окремих декляративних заявах, факткично в силу обставин **обмежуються ролею парляментської опозиції у варшавському соймі.** Поміж цими партіями за останні роки провадиться досить гостра боротьба за вплив поміж народніми масами. „УНДО" та радикали не стали на бік Москви, ні на сторону Варшави. Однак не знати якої тактики будуть триматися „УНДО" та радикали-соціялісти на випадок збройного конфлікту поміж Москвою та Варшавою. Вони власно ще не зясували навіть для себе, що належить їм робити в такій ситуації.

Більшість українських патріотів з великою певністю вірять в можливість революції в Совітському Союзі, та зовсім забувають про такуж можливість революції в Польщі. Внутрішне становище в польській державі за останні роки прибирає все більше напруження, а боротьба за владу поміж ріжними польськими таборами загрожує при певних обставинах перетворитися у громадянську війну. Це правда, що Польща протягом своєї історії ще не переживали власно справжньої революції. Проте якраз цей факт і говорить за можливість соціяльної революції в Польщі. Тим більше, що комінтерн прикладає всіх зусиль, щоб шляхом цеї революції, коли не цілком розвалити сучасну польську державу, то принаймні її так ослабити, щоб вона перестала бути небезпечною для Москви. Форми та зміст польської революції будуть залежати від того, хто візьме провід революцією в свої руки, як також від того, чи польське селянство та деякі инші суспільні ґрупи активно підтримають робітничу клясу.

Чи вибухне польська революція у звязку з можливим збройним конфліктом на Сході Европи чи ще до нього, важко сказати. Проте нема сумніву, що досить велику ролю відограють підчас такої революції також Українці та інші польські меншости. 7 міліонів Українців та 4 міліона Білорусинів, Німців, Литовців та Росіян можуть при певних обставинах відограти навіть рішаючу ролю. Можна припустити, що також значна частина Жидів візьме активну участь в революції. Не без значіння є, що правий польський табор теж до певної міри поборює сучасну диктаторську владу в Польщі. Що правда Пілсудський має в своїх руках армію, поліцію, жандармерію та взагалі державний апарат. Отже здається, що сили нерівні. Проте не слід забувати, що не завжди армію та апарат можна ужити супроти революційного виступу народніх мас. Впрочім може статися так, що Пілсудський перестане керувати долею Польщі (може вмерти або втратить авторітет), а тоді також в польській армії та державному апараті настане деморалізація та розклад. Одним словом, все залежить від обставин.

Сама революція вибухає лише тоді, коли в країні утворяться належні умови та нагромадяться потрібні революційні сили. Українські націоналісти, які **не лише деклярують** гасло Самостійної Соборної України, **а на ділі роблять ріжні заходи, щоб шляхом національної революції та збройної боротьби на всіх українських теренах** добитися зовсім нового розподілу Східної Европи, не відкидають можливости революційного вибуху в Польщі. Навпаки, ми уважаємо, що польська революція цілком можлива та що вона бажана. Не слід забувати, що проголошена свого часу аґрарна реформа в Польщі не переведена і до нині, що сучасне становиає селянських, передусім українських мас в Польщі є гіршим, ніж в передвоєнні часи, і що міліони селянства поволі переконуються, що вони здобудуть панську землю не шляхом земельної реформи, а шляхом аґрарної революції. Не треба також забувати, що робітнича кляса сучасної Польщі теж знаходиться в досить тяжкому матеріяльному становищу. Розчаровані в своїх надіях на поліпшення свого становища за режіму Пілсудського, робітничі маси все більше радикалізуються. Так само в не менш тяжкому становищу перебувають деклясовані маси міщанства, службовців та напівпролетарські ґрупи села та міста. При нинішних обставинах, оскільки на ґрунті капіталу польська промисловість не в стані швидко розвиватись, а торг перебуває вже роками в стані затяжної стаґнації. всі ці міліони селян, робітників та пів-пролетарських ґруп населення не можуть чекати на поліпшення своєї долі за сучасного режіму. З одного боку понад 40% бюджету Польщі витрачається на військові потреби, польський торговельний білянс що року виказує величезний пасив, безробіття та дорожнеча все зростає, а міжнародній капітал відмовляється в потрібних розмірах взяти участь в розбудові народнього господарства нинішньої Польщі; з другого боку є ясне, що без належної земельної реформи та швидкого упромисловлення країни не можливо ні розвязати проблеми аґрарного перенаселення, ні зліквідувати все зростаючого безробіття та загальних злиднів.

Особливо в тяжкому становищу знаходиться українська нація під режімом польської окупації, бо опинилася не лише в умовах **соціяльно-економічного визиску,** а також перебуває в кайданах **національно політичної неволі.** Комуністи та їх прихильники використовують цей факт і намагаються поширити свій вплив поміж народніми масами під гаслом оборони інтересів українських селян та робітників. Так зване радянофільство поширюється на Західній Україні не лише тому, що московські аґенти обдурюють маси шляхом пропаґанди, начеб то за Збручем існує „Незалежна Українська Держава", де твориться національна культура та широко переводиться „українізація", а також тому, що комуністи і ріжні їх прихвостні кличуть та намагаються **орґанізувати** селян та робітників до активної боротьби. „УНДО" та радикали занадто вже захоплюються „високою політикою" у варшавському парляменті, а тому цілком занедбали справу орґанізації української нації до боротьби за своє визволення шляхом національної революції. Міжтим у наш переходовий час українські політичні ґрупи повинні бути національно-революційними, і в першу чергу повинні подбати про орґанізацію та підготовку українського населення під польською окупацією до чинної участи в майбутніх революційних подіях в Польщі.

Декому здається, що майбутня польська революція неминуче прибере большевицький характер та зміст, що взагалі вона можлива лише при тих обставинах, коли Польща програє війну проти Москви. а остання поширить межі свого панування не лише на західні білорусько-українські землі, а також на властиві польські. Звичайно. може статися і так. Проте революція в Польщі може вибухнути й без усякого звязку з московськими подіями на Сході Европи. За таких умов польська революція може й не мати большевицького змісту, а зведеться до аґрарної революції та до переходу влади саме до тих політичних ґруп, які візьмуть в свої руки провід підчас революційної боротьби.

Знову в певних колах панує думка, що Москва використає революційну заверюху в Польщі, щоб під тою чи иншою притокою поширити своє панування на цілу нинішню Польщу, як це вона зробила свого часу на Україні, тощо. Не виключено, що так статися може, оскільки Москва не буде боятися ускладнень міжнародього характкеру на ширшу скалю.

Незалежно від усіх цих міркувань та припущень українська нація повинна взяти найакктивнішу участь у революційних подіях, щоб надати їм **свій національний зміст,** та **шляхом збройної боротьби відірвати західні українські землі від Польщі.** Коли **українська національна революція вибухне одночасно на всіх наших просторах,** то ми матимемо перед собою одне завдання, а саме шляхом збройного повстання та боротьби добитися **утворення самостійної соборної державности.**

Колиб наші східні землі ще до вибуху польської революції добилися свого визволення, себто як би раніще вибухла національна революція за Збручем та з певних причин не була в стані негайно поширитися на Західню Україну, то в такому разі остання, визволившися сама з польської неволі, приєднається до Великої України. Як би знову Західна Україна добилася шляхом національної революції свого визволення раніще українських східних земель, то нашим завданням буде утворити з неї незалежну державу та використати її як базу для боротьби за **Самостійну Соборну Україну.** Отже нема сумніву, що Західня Україна з простором до 150 тис. кіл. та з населнням коло 9 міл. душ (в тепер. Польщі, Румунії й ЧСР.) тимчасово зможе протриматися, бо в Европі нині існує значна скількість ще менших держав, які не мають навіть таких природних богатств, та господарської самовистарчальности, як наші західно-українські терени.

Цілком зрозуміло, що український націоналізм поставив своїм головним завданням **зорганізувати та підготовити українську націю до національної революції на всіх наших просторах,** бо лише шляхом збройної боротьби ми зможемо вибороти собі бажану нам великодержавність. Це станеться лише тоді, коли нам вдасться **використати ріжні революційні події та громадянську війну на Сході Европи,** щоб таким робом розкласти та знищити мілітарну силу Польщі та Росії. Тому саме українські націоналісти так рішуче поборюють будьяке польонофільство чи русофільство тих українських політичних ґруп, які все ще продовжують покладати безпідставні надії на Москву та Варшаву. Через це ми також неґативно ставимось до всіх українських сторонництв, оскільки вони занедбали справу підготовки та орґанізації української нації до чинної боротьби за Самостійну Соборну Україну.

Цікаво відмітити, що наші явні, а почасти і приховані противники, щоб викликати до українського націоналізму недовіря в масах, почали ширито поголоски, начебто поміж українськими націоналістами є дві ґрупи. Мовляв, одна з них звертає увагу на визволення Великої України, а друга навпаки, домагається посилення боротьби проти Польщі. У цей спосіб вони намагаються власно виправдати свої концепції орієнтації на Москву та Варшаву. Звичайно, такі поголоски являються безпідставними вигадками. Українські націоналісти одностайно та однодушно обстоюють визволення **всіх** українських земель, як **зпід** польської окупації так і зпід російської.

Та обставина, що ми рахуємось з ріжними можливостями, що припускаємо одночасне визволення всіх наших земель, як також визволення Великої чи Західної України кожної зокрема, говорить лише про те, що українській націоналізм цілком тверезо та практично ставить проблему боротьби за Самостійну Соборну Україну. Коли би нам не вдалося за один раз визволити всі українські землі, то ми використаємо ту чи іншу справді незалежну українську державу як базу для нашої великодержавности та для обєднання всіх наших земель.

Тимчасом наші противники польонофіли чи русофіли, зраджуючи засади соборности або суверенности, якраз тому припускають можливість революції лише або в Совітському Союзі або в Польщі. Для одних є дуже небажаною революція в Польщі, бо тоді треба булоб признати цілковите банкроцтво своїх надій на Варшаву, а для других є навпаки дуже небажаною революція у Союзі, бо при таких обставинах довелосяб визнати безпідставність надій на Москву. Тому саме польонофіли тримаються за польську спідницю, а русофіли закрутилися до воза пролетарської диктатури, або з душею та тілом продалися Москві. Міжтим українські націоналісти використають як можливий **збройний конфлікт** на Сході Европи, так і **революційну заверюху чи громадянську війну** у Польщі чи в Совітському Союзу з ясною метою. З нашого погляду революція в Польщі є стількиж бажаною та корисною, як і революція в Росії, бо саме при таких сприяючих обставинах українська нація матиме можливість за один раз здобути собі великодержавність. Український націоналізм прикладе всіх зусиль, щоб так сталося.

Вільністіс (Kaunas).

ЛИТВА.

(3)

Литва ніколи не признала цего рішення, якому бракувало всяких правних передумов. Якщо зважати на цей факт, то рішення Конференції Амбасадорів означає властиво звічнення польсько-литовського спору. Що запала постанова не може бути для Литви правно-обовязуючою, виходить з того, що литовських заступників перед винесенням ухвали зовсім не вислухано. З погляду права народів міг про долю Литви рішати виключно й одиноко правний властник, отже Росія. На основі литовсько-російського договору з 12. липня 1920 р. перенесла совітська Росія суверенність над Вільном остаточно на Литву. Пізніший російсько-польський мировий договір у ніякім відношенні не ставить під знаком запиту права Литви на Вільно. Ствердив це кілька разів Чічерін в урядових звідомленнях. Конференції Амбасадорів не прислугувало право перейти над цим народоправним фактом просто до порядку денного. Існують крім цього ще инші огляди, над якими тут не можна ширше розводитися, що доводять народоправну неуоснованість постанови Конференції Амбасадорів. Всі уряди Литви витягнули з непризнання рішення Конференції Амбасадорів належний висновок, у наслідок чого до нинішнього дня не існує ніяких дипльоматичних зосин з Польщею. Дивний це випадок, що два сусіди-народи. які не остають супроти себе на воєнній стопі, не підтримують ніяких взаємин. Пілсудський пробував 1927 р. наклонити до цього Литву грозьбою мілітарного впаду, однак ця спроба скінчилася безсонною ніччю маршала, а її вислідом було занехання акту насильства а ля Желіговський. Рада Союзу Народів ще раз вмішалася у польсько-литовську возню та приняла рішення, по думці якого Литва заявила свою готовість приступити до переговорів про підняття зносин із Польщею, однак при виразній передумові, що політичні питання будуть поставлені в дотичних переговорах поза всяку дискусію. Згідно з цим відбулися в найближчому часі 2 конференції в Кенігсберґу. Досягнено порозуміння щодо загосподарення тих маєтків, що через них проходить демаркаційна лінія. Позатим не було можливе ніяке порозуміння з Поляками, що прямували наклонити Литовців визнати демаркаційну лінію правним кордоном поміж Литвою і Польщею. Вольдемарас міг покликуватися при своєму непогодженні на постанову Ради Союзу Народів, яка виразно жадала виключення політичних питань. Згідно з цим передала Рада Союзу Народів комітетові для зносин при Союзі Народів, що буде розглядати його з становища чисто технічних взаємин. У міжчасі предклав Вольдемарас польському урядові цілу низку пропозицій для управильнення взаємин. У міру цього литовське правительство виявляє ґотовість отворити для польських суден мемельський пролив з усіми ґарантіями охорони. Предвиджена охорона литовського уряду робить злишні урядження морських консулятів. Далі відпадають для певних товарів обовязуючі максимальні цла на польські товари. У питанні вимаганого Польщею прямого звязку литовський уряд, покликуючись на дотичне рішення Ради Союза Народів, стоїть на становищі, що питання кордонів ще не вирішене і не може бути сучасно предметом дискусії, а тому товаровий рух може прийти на увагу тільки через східні Пруси або Латвію. Литовські пропозиції підуть на значні уступки. Так отворення мемельського проливу має для польського сплаву дерева велике народне господарське значіння для Польщі. І якщо Польщі йде про торговельні зносини, а не про політичний престіж, то вона повинна приняти пропозицію литовського уряду. Таким є хвилевий стан польсько-литовського спірного питання, що вправді дещо втратило на своїй гостроті, однак зрештою, як передтим так і тепер, остає осередньою проблемою литовської зовнішньої політики, а позатим одною з найважніших проблем східньо-европейської політики.

Зносини з сусідними державами.

Зносини Литви з сусідними державами треба означити як добро-сусідські. Первісної леліяної ідеї Союзу Балтійських Держав не можна було здійснити ізза протиакції Польщі, що могла бачити балтійський союз тільки під польською егідою. Взаємини з Росією слід назвати добрими, а з Німеччиною дуже добрими. Прилучення у січні 1923 р. мемельської области до Литви (право суверенности перенесла на Литву 17 лютого Конференція Амбасадорів) не могло на довший час затемнити німецько-литовських взаємин. Початкові численні непорозуміння у справі мемельської области все більше й більше вигладжувались так. що в сучасну хвилю запанувало тісне співжиття з німецькою меншиною. Завдяки заключенню роземно-судового договору та господарського порозуміння з німецькою державою набрали загальні німецько-литовські взаємини значного скріплення.

Реформа устрою.

17 грудня 1926 р. повалено кабінет Шлежевічіуса. У звязку з тим уступив президент держави Ґриніус. Обраний на його місце А. Сметона довірив Вольдемарасові складення кабінету, до якого увійшли націоналісти — (Таутінікай) і християнські демократи. Незадовго однак християнські демократи (д-р Бістрас, д-р Карвеліс і Якевічіус) виступили. Після розвязання вибраного в травні 1926 р. сойму, приступив Вольдемарас до основної зміни конституції. Згідно з нею зменшено число послів. Один посол припадає на 50,000 замісць на 25,000. Пасивне виборче право прислугує 24-літним горожанам замісць 21-літнім. Час тревання сойму простягається на 5 замісць на 3 роки. Сойм радить два рази до року а сенат що три місяці. Посли до сойму не сміють заниматися господарськими підприємствами. Президента держави вибирає цілий нарід на протяг 7 років (після старої конституції — на 3 роки). Президент іменує та усуває міністрів та урядників і ратифікує договори з чужими державами. Вотум недовіря можуть висказати тільки ¾ всіх соймових голосів. Президент управнений видавати розпорядки в часі, коли сойм не радить. Державна Рада випрацьовує законопроекти та предкладає їх соймові. Зовнішньо-політичне значіння має §5. конституції, який обявляє Вільно столицею Литви. Система виборчих ліст знесена, а на її місце введена система вибору поодиноких кандидатів.

(Дальше буде)

Міліонер.

Наймичка: Якийсь пан прийшов і хотів би довідатися дещо про тайни панового успіху.

— А чи він від ґазети, чи з поліції?

НА ТЕМИ ДНЯ.

ОБОРОНЦІ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

Недавно засуджено в Варшаві Центральний Комітет Комуністичної Партії Західної України. Скільки було українського національного елементу між цими членами „української партії", можуть сказати нашим читачам їх призвища. Ось вони: Лейба Маєр, Борух Сукер, Маєр Шпиґель, Мошек Новогродський, Альфред Ідоль, Майлель Варшавський, Генрик Ґрінберґ, Хиля Ґольдфарб, Арон Роблят, Григорій Цукерман. Райзля Естерман, Тавба Лякс, Файґа Корнблюм, Кайля Унфав, Шіпер Бальбіндер, Ізраель Данек, Борух Гетлер, Мошек Фоґельман і т. д. Ось ті потомки українського козацтва, що беруться під комуністичним прапором боронити волю українського народу!

Коли в комуністичній роботі серед Українців під Польщею стрічалися деякі українські імена, то вони все були на ролях виконавців волі цього „щиро українського" центрального комітету комуністичної партії. Хіба можна нам нарікати, що Жиди не люблять Українців?

Українці не можуть похвалитися такою любовю до Жидів, бо, здається, не знайдеться ніде ні на землі, ні на небі, щоб Українці були в якихось керуючих органах жидівських партій та організацій. Видно, що Українці не добрі люди, коли не опікуються так щиро чужими інтересами, як Жиди опікуються українськими. Та й як би воно виглядало, колиб на чолі якоїсь сіоністичної організації стояли: Передерії, Петренки, Чорноштани, Шевченки, Іваненки й т. п. Цеж образа для жидівського народу!

МОСКОВСЬКИЙ КЛЬОВН У „МАЛОРОСІЙСЬКОМУ" УБРАННЮ.

Біля Парижа мешкає російський поручник Полтавцев, який ще в 1917 році захопився „малоросійством". Поволі він переродився в Полтавця, загубивши свій московський хвіст „ев". Тому, що все українське знання його обмежувалося тим, що він чув колись про істнування „Кобзаря" Шевченка, то він взявся до читання „Кобзаря", щоби набути собі знання про українську справу. З важким трудом дочитав російський переклад „Кобзаря", бо по українськи не розумів, до половини „Гайдамаків", де говориться про Остряницю. Ну, й причепив собі Остряницю до призвища. Потім, охрестившись у Полтавця-Остряницю, перерядився в папужачої краси „малоросійський" жупан і з ґенерал-гетьманом України будував федеративну Росію, коли можна сказати, що придворні блазні при королях взагалі щось будували.

Тепер він уже дійшов до ранґи „Ґетман Всей Украйни", який на утримання себе та свого „двора гетьманського" старається вижебрати, з кого лише вдасться, пару центів. Ошмішує й опльовує цей блазень ідею української визвольної боротьби на втіху й на посміх ворогам України.

СТАЛІНСЬКИЙ ПОХІД ПРОТИ УКРАЇНИ.

Бесідовський далі розповідає в своїх записках про той нечувано жорстокий похід, який Сталін почав проти України. „Нова політика Сталіна, говорить Бесідовський, — направлена спеціяльно проти селян, не могла не відбитися на Україні. Тут вона проявилася вперешу чергу повним скасованням навіть тієї куцої автономії, котра ще істнувала". Одинокий самостійний комісаріят земельних справ запропоновано знищити й передати під заряд урядовця з Кремля.

Далі цей, добре поінформований в комуністичних справах, бувший правовірний комуніст розповідає про страшний терор проти Українців. Він говорить, що багато українських відповідальних діячів і навіть комуністів вивозиться до Москви, де їх розстрілюють таємно, без суду, лише по наказу голови Чека. Він окремо пригадує Петренка, про якого розстріл говорять так:

„У харківському комісаріяті закордонних справ працював на становищі начальника пресового бюра Петренко, бувший український соціял-демократ, котрий в 1920 році перейшов до комуністичної партії. Петренко був одним з ліпших працьовників у комісаріяті. Він користувався повним довірям уповноваженого „наркоміндила" Шліхтера і нераз заступав його на засіданнях Совіту Комісарів.

„Та з 1927 року Петренко попав під підозріння ДПУ. За його листуванням почали слідкувати. У 1928 році його арештували та відвезли до Москви. Через тиждень там його таємно розстріляли по обвинуваченню в листуванню з українськими соціялістами, котрі мешкали за кордоном. Протест українського совіту народних комісарів проти розстрілу залишився без жадної уваги".

Це така „самостійність" України, коли членів радянського уряду розстрілюють у Москві таємно, не зважаючи на протести всього уряду!

„НАПЛЮВАТЬ НА УКРАЇНЦІВ".

Російський радянський посол у Варшаві Войков старався всіма силами в Польщі піддержувати польських народних демократів проти соціялістів та проти Пілсудського. Коли Бесідовський звернув йому увагу на те, що народні демократи будуть жорстоко переслідувати та гнобити Українців і Білорусинів, Войков відповів: „Наплювати мені на Українців та Білорусинів. Я московський посол".

Вся політика Москви, чи з царем Миколою, чи з царем Сталіном, дуже добре характеризується цим висловом.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЯКИ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ.

Поляки гризуться, що американські вязниці і поправні доми переповнені польським народом. Якийсь З. Б. Дибовський завзиває родичів, щоби звернули увагу на своїх дітей, бо польська молодіж в Америці так розпусно жиє, що своїми розпустами перевищила всі народи. З. Б. Дибовський пише у „Вядомосцях Цодзенних", у 8. ч. з 10. січня ц. р., на підставі американської статистики, що в Бофало, Н. Й., всі вязниці і поправні доми є переповнені Поляками. Пише, що не має виказів з інших міст, лише з Бофало, і старається поділитись сумною вісткою з Поляками про життя бофальських Поляків. І ось, що він пише:

„В дому Доброго Пастержа на 25 дзевчин з Бофало і повяту Ірі била бардзо поважна лічба 19 Полек". Далі пише, що не буде заниматися статистикою дорослих, котрі відбувають кару, лише хоче навести дві цифри малолітних. І пише: „Перша вказує, же на 25 дзевчонт знайдуйонцих сен в Дому Доброго Пастержа за неморальне провадзене сен ест 19 Полек, то є 78 процент пржестемпчинь. Друга, ктура удержа в очи, то є 422 дзеці польскіх родзіцув на оґульном лічбем 1067 пржипровадзоних до Сонду Малолетніх, то є 40 процент".

З вище наведених слів З. Б. Дибовського видно, що Поляки в Америці випередили в злочинстві всі народи і вибилися зі своїми злочинами на перше місце. Бодай хоч раз польська газета сказала правду про Поляків. Додам, що та газетка часто нападає на Українців то обкидає їх усяким брудом. Богато було таких випадків, що якийсь злочин був поповнений Ляхами, але вона вину за це приписувала Українцям, або, як вона називає, „Русінам".

Я. Ощипок,
Клівленд, О.

ПОВАЖНА СИТУАЦІЯ.

Велика хвиля безробіття котиться через широкий простір Злучених Держав.

Найбільше залила вона верстви фабричних робітників.

Очевидно, що наших людий найбільше працює по фабриках, і тимсамим безробіття страшно діткнуло наших людий.

Чи не мож хоч частинно допомогти цій страшній ситуації?

Богато писалося по наших часописах про ідеальну підтримку своїх людий, , кидали клич: **свій до свого!** Писалося про потребу орґанізації свого банку, своїх кооператив, будівельно-позичкових товариств — та це все було лише з ідеальної сторони, ніяк не досуваючись до зреалізовання цих ідей-кличів!

Однак твердженням недоконання цього ідеалістичного образу є, що наші люди взаїмно собі не довіряють, не підпирають один одного, а натомісць ставиться великі вимоги чи в національній чи партійній жертвенности з обовязку.

Хай, цього оспорювати не будемо. Але здається мені, що можливою є вихідна точка до загального порозуміння й обопільної підтримки.

Під цю пору не повинно бути заздрости ані перфідії в час безробіття, а з ним час матеріяльного занепаду нашої іміграції, але противно, охота спільно працювати і взаїмно себе ратувати.

Вже є між нами в Америці ріжні роди робітників! умових і фізичних; є більші і менші фабриканти; контрактори, торговці (businessmen), адвокати, „боси" і „формени" по великих американських фабриках, є свої інституції фінансово-економічні, і вкінци фармери.

Правда, не є їх тисячі, ані нема між ними міліонерів, але є, і вони роблять свою роботу, продукують свій виріб, або продають товар і т. д.

Наприклад українські фабриканти, щоби давали по своїх фабриках і заводах роботу тільки своїм людям; контрактори теж щоб брали своїх; торговці по своїх склепах щоб мали своїх до обслуги, адвокати, лікарі, торговці реальностями щоби вели свої роботи і канцелярії при помочі своїх фахових сил (а їх є досить); „боси і „формени" по американських фабриках щоб протеґували своїх краянів — це дасть змогу заробітку нашим людям, а тимсамим ці наші люди — за виміну цього даваливи контракти своїм людям, підпиралиби своїх торговців, адвокатів, лікарів і т. п., а це лиш підсилювалоби розвій і стійкість дружности, сталої роботи й обороту капіталу.

Сильніший і певніший є свій капітал певніщим є стан заняття, а тимсамим можливе зменшення безробіття, а піднесення національного добробуту!

Очевидно ,перш за все мусимо загально позбутися цеї паскудної заздрости, мовляв, „ого — він вже доробився! Він вже богач, йому більше не треба!" і т. п.

А бизнесмени знову мусять позбутися цього переконання, що наш чоловік не то, щоби підпер чоловіка, але ще стягнувби його в болото.

Воно одно й друге правдиве, та невмісне. Цього вже не повинно бути у нас тепер більше, як колинебудь перше; повинен бути широко розвинений клясовий і національний самозахоронний інстинкт.

Мусимо зрозуміти, що ми мусимо себе хоронити перед безробіттям, як рівнож і перед винародовленням.

Обдумавши холоднокровно теперішню ситуацію і нашу нехіть та заздрість, ми повинні зжахнутись на можливість шкідливих наслідків.

Здається, воно можливим є до виконання. Тільки доброї волі та охоти, а богато більше поліпшити можнаб економічну ситуацію нас самих і наших дітей.

Воно ніколи не запізно щось мудрого зробити!

А в кождім разі експеримент не зашкодить.

П. Ковальчик,
Перт Амбой, Н. Дж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БАЛТІМОР, МД.

Чи йдемо за добрим приміром?

Хто читає ріжні часописи, а між ними і нашу „Свободу", той признати мусить, що наша ґазета стоїть на сторожі нашого національного життя в Америці. І яка громада чи які Українці йдуть за її вказівками, там є просвіта й поступ, там збираються жертви на ріжні народні потреби, там ухвалюють протести проти окупаттів наших земель, там відбуваються ріжні національні свята, концерти, віча й т. д.

І якось ніяково мені на души, коли дивлюся на нашу громаду, як вона національно завмирає. Бо нема в нас національних свят, ніхто не править навіть панахид за героїв, ніхто не протестує й не збирає ніяких жертв.

А не можна сказати, щоби в нашій громаді не було свідомих і жертволюбивих одиниць. От берім тільки на примір нашу громадянку Теодору Семенків, яка одна з перших зложила $100 на будову Дому Українських Інвалідів у Львові. Цеж дійсно честь для нашої громади, що з наших рядів вийшла така жертва від одної особи. Але це кидає заразом сумне світло на нас всіх, коли поза тою одиничною жертвою нема жертв від инших Українців нашої громади.

Виходить, що в нас горою є рабський дух. Колиб церква була в инших руках, то, річ ясна, правилися би там панахиди за народних мучеників і збиралися би хоч там жертви на інвалідів, сироти, Рідну Шдколу й т. п. Але так воно на жаль, не є. Тому треба свідомішим громадянам взятися самим за роботу, щоб наша громада була такою як і инші, щоб у нас були народні свята, віча й концерти та щоб і ми складали жертви на визволення рідного краю, як складають инші громади.

Д. К.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

Союз Українок інвалідам.

На річних зборах Союза Українок у Картерет рішено вислати $10 на допомогу інвалідам.

Гроші вислано до краю через Обєднанне.

Це не велика жертва, але ми на ній не кінчимо допомогу для наших борців. Ми тільки починаємо ширшу акцію. Бо кому як кому, а українській жінці повинна лежати на серцю доля українських калік-інвалідів.

За Уряд:
З. Клебан, К. Кармазин, А. Гінда.

ЛОРЕЙН, О.

Для інвалідів.

Товариство ім. Ів. Франка, відділ У. Н. Помочі, зложило $10 на допомогу інвалідам. Жертву вислано до краю через Обеднанне.

СЛИКВИЛ, ПА.

Допомога інвалідам.

Дня 3-го листопада в церкві Сошествія св. Духа о. Стефан Мацюрак відправив панахиду за поляглих українських героїв і попросив зібраних, щоби не забули за українських інвалідів, котрі чекають на поміч. Всього зібрано 10 дол. 15 центів. Жертви зложили: по 1 дол.: М. Кіч, Т. Шеліґа, М. Мицак і В. Буртик; Л. Лопушанський, М. Бігун, В. Йонош, А. Кривняк, М. Романюк, Катерина Мицак, Марія Пендлищак і М. Гирович по 50 цнт.; Т. Луців, Д. Мицак, О. Луців, Катерина Романюк, Марія Яхван, Наталка Шеліґа, Й. Кривоняк, Марія Беч і Анна Петрунь по 25 цнт.; дрібними жертвами 50 ц. Гроші вислано до краю через Обеднання.

Михайло Мицак,
Микола Кіч.

ДЖАНСТАВН, ПА.

Збірка на інвалідів.

На хрестинах у громадянина Василя Возняка слідуючі особи зложили пожертви на інвалідів: М. Фолошівський, М. Шатинський, П. Славич і Розалія Яцишин по 1 дол.; Ю. Саган, А. Штур і Анастазія Ксьонжик по 50 цент.; Й. Заличак 25 цнт. — Разом зібрано 5 дол. 75 цнт. Гроші вислано через Обеднання до краю.

М. Шатинський.

ВІДПОВІДИ РЕДАКЦІЇ.

Д. С., Фініксвил, Па. Про особу, про яку питаєте, не маємо ніяких відомостей.

С. Ю., Бофало, Н. Й. Думаємо, що громада складається зі зрілих і свідомих людей, котрі вміють складати жертви, їх зрахувати, розділити і вислати по своїй волі й своїм переконанню. Та громада поступає, яка вчиться сама собою рядити. Якщо є які фінансові недомагання, піднесіть їх у громаді, на мітинґах. Доперва звіт з таких нарад можна помістити в пресі, якщо він цікавий і повчаючий для ширшого загалу.

Справлення: В списі жертв з Рачестер, Н. Й., пропущено: Н. Магомет $1, І. Хороший $1, Т. Сенеґен $1, С. Соколовський $1. Разом $62.80.

ДРУКАРСЬКА ПОМИЛКА.

У відозві односельчан села Іванівки зайшла помилка в даті балю. Баль має відбутися 1-го лютого 1930 р., а не 7-го лютого. Також зайшла помилка в іменах. Проголошено добр. Тунда, а має бути Пунда; Наталія Лих, а має бути Наталія Лис.